

2. Красноруцький О.О., Крутько М.А. Сільськогосподарська обслуговуюча та фінансово-кредитна кооперація: механізми та інструментарій розвитку. Монографія. Х.: «Смугаста типографія». 2014. 263 с.

3. Крутько М.А. Теоретичні засади розвитку інтеграційних процесів у вітчизняному агропромисловому комплексі. Актуальні проблеми сучасної науки: матер. Всеукр. наук.-практ. конф. Полтава: ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая», 2015. С. 88–90.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ РИНКУ ПРАЦІ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Яцина Є.Ю., здоб. третього (освітньо-наукового) рівня освіти
Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **В.В. Ярова**
Державний біотехнологічний університет

Директор інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України Е.М. Лібанова вказує на те, що «двадцять перше сторіччя – це буде сторіччя конкуренції не за нафту, не за газ, не за питну воду ..., а тотальної конкуренції за робочу силу» [1, с. 41].

Розвиток ринку праці Харківської області відбувається на фоні стрімкого процесу старіння і депопуляції населення. У 2020 р. загальний коефіцієнт народжуваності становить 6,3‰, коефіцієнт смертності – 16,7‰. Тобто маємо природне скорочення населення 10,4‰. У деяких районах області коефіцієнт смертності перевищує 20‰ (Золочівський, Первомайський, Барвінківський тощо). Головна причина цих явищ – низька народжуваність. Для того, щоб покоління дітей хоча б чисельно замістило покоління батьків, «сто пересічних жінок мають народжувати бодай 213 дітей» [1]. У Харківській області у 2020 р. цей показник становить 97,8 дітей.

За даними Головного управління статистики у Харківській області чисельність постійного населення станом на кінець 2020 р. становила 2618,2 тис. осіб, у т.ч. кількість зайнятих - 1208,5 тис. осіб або 44,2%. Відповідні показники у 2000 р. були на такому рівні: чисельність постійного населення – 2921,8 тис. осіб, кількість зайнятих – 1272,4 тис. осіб, рівень зайнятості – 43,5%. Як бачимо, за 21 рік маємо зменшення чисельності постійного населення області на 303,6 тис. осіб. За обсягами ця втрата населення рівнозначна розмірам трьох районів області – Харківський (чисельність населення 174,8 тис. осіб), Дергачівський (чисельність населення 92,0 тис. осіб), Богодухівський (чисельність населення 37,1 тис. осіб).

З 1995 р. відповідно до рекомендацій Міжнародної організації праці у практику роботи органів державної статистики впроваджено вибіркове обстеження населення (домогосподарств) з питань економічної активності (з 2019 р. – обстеження робочої сили). Це обстеження проводять за місцем постійного проживання населення та охоплюють осіб віком 15 років і старше (до 2019 р. – 15–70 років), щодо яких розраховують оцінки про робочу силу, зайнятість та безробіття населення. У табл. 1 наведено динаміку чисельності населення за статусом участі у складі робочої сили.

Таблиця 1 – Динаміка чисельності населення Харківської області за статусом участі у складі робочої сили, 2000-2020 рр.

Статус участі у складі робочої сили	Роки			2020 р. у % до 2000 р.
	2000	2010	2020	
Робоча сила	1463,5	1365,2	1288,1	88,0
працездатного віку	1334,9	1264,0	1242,3	93,1
старше працездатного віку	128,6	101,2	45,8	35,6
Зайняті	1272,4	1267,3	1208,5	95,0
працездатного віку	1145,0	1166,1	1162,7	101,5
старше працездатного віку	127,4	101,2	45,8	35,9

Згідно даних табл. 1, у 2020 р. чисельність робочої сили Харківської області становить 1288,1 тис. осіб, у тому числі 96,4% - населення працездатного віку. Порівняно з 2000 р. чисельність економічно активного населення у віці 15 – 70 років зменшилася на 12%, у т.ч. зайнятого економічно активного населення – на 5%. Ми отримали тенденцію зменшення робочої сили у середньому за рік на 0,6%, працездатного віку – на 0,4%, старше працездатного віку – на 5%.

Чисельність робочої сили у сільській місцевості Харківської області у 2020 р. становить 227,9 тис. осіб або 17,7% до показника в цілому по області. У 2020 р. у цілому по області рівень зайнятості населення віком 15 – 70 років становить 59,9%. Він суттєво коливається у розрізі окремих вікових груп і у залежності від місця проживання: у міській місцевості – 59,9%, сільській – 57,2%. У віці 15-24 роки у селах зайнято 37,6% молоді, у містах – 23,1%. Менші можливості для зайнятості має сільська молодь віком 25-29 років – зайнято лише 60% проти 86% у міській місцевості. Спочатку сільська молодь не може навчатися у ВНЗ, бо не мають можливості високі бали сертифікатів ЗНО, а потім, не маючи дипломів про вищу освіту,

сільська молодь не може знайти роботу, бо є неконкурентоспроможною на ринку праці.

Перспективи подальших наукових розробок будуть зосереджені на аналізі структури зайнятості населення (за видами економічної діяльності, за віковими групами, за місцем проживання), на проблемах офіційної зайнятості і створенні робочих місць у рамках ведення соціально відповідального бізнесу.

Інформаційні джерела:

1. Лібанова Е.М. Проблеми розвитку ринку праці в контексті соціальної політики України, загроз та викликів ХХІ століття. *Ринок праці та зайнятість населення*. 2012. № 2. С. 41-46.